

Стриб

Вулицею городища йшли двоє. Під ногами ледь чутно шелестіло дрібне каміння, ледача курява здіймалася за тим, хто був попереду. Він упевнено карбував кожен крок, не дивлячись під ноги й не звертаючи жодної уваги на чоботи, які вкривала сіра смага. Гордо підведена голова, розправлені рамена говорили про його впевненість у собі. Чорний капелюх ховав очі, а тінь від його крисів — уста. Довгий чорний плащ, за спиною рушниця, через плече перекинута чорна шкіряна сумка. Чоловік був високого зросту і наче й не дуже поспішав, але той, хто йшов за ним, хоч і не ніс нічого ані в руках, ані за спиною, мусив бігти підтюпцем, бо був трохи нижчим, ще не вповні сформованим чоловіком, підлітком. Кожен, хто бачив цю пару, розумів одразу: то йдуть господар і його слуга. Утім, цієї ранкової пори на вулицях городища було ще порожньо. Люди відпочивали у своїх домівках. На сході, майже в одну лінію з горизонтом, колобочком виднілося мляве сонце. День тільки починався.

Сонце в Яровороті ніколи не йшло спати. Воно подорожувало коловоротом по небу, хіба що змінюючи положення. Уночі, тобто в той час, коли городище відпочивало, сонце рухалось низько-низько над горизонтом північним боком із заходу на схід.

У центрі городища стояв Храм Сонця. Вулиці розходилися від нього промінцями, за колорадіальним принципом. Ошатні, переважно білі, двоповерхові хати були вкриті очеретом. Сусіда від сусіда відгороджував не паркан чи висока загорожа, а чепурні сади, багаті грядки, мальовничі квітники. Майже біля кожної оселі росли квіти. Найбільше було мальв. Мешканці Яроворота інколи жартували, що їхнє городище можна сміливо перейменувати на Мальвоград. У цю раню пору хатинки дрімали, підморгуючи сонно круглими вікнами.

Біля одного такого будинку, густо обсаженого мальвами, гордістю господині обійстя, подорожні стихли й зайшли у вуличку. На подвір'ї стояла така сонна тиша, як і в усьому Яровороті. Велет-дуб, що ріс на подвір'ї вже не одну тисячу літ і був завширшки чи не з пів хати, здається, теж спав. Дрімала й гойдалка, яку Стриб зробив спеціально для коханої; на гойдалці лежало кілька листочків, що впали з дерева. Пес Сірко кудись завіявся — собача буда була порожня.

— Дивись, Остапе, нас тут і не ждуть зовсім, — трохи розчаровано проказав чоловік. Тоді обернувся до того, хто стояв позаду, кинув на траву тобівку*, простягнув малому рушницю. — Візьми, хлопче. А ще плащ і капелюха, та все це добре вичисти, он як запошилося. І той, потім забереш і чоботи. Ох, і натовмився ж я.

— Слухаю уклінно, пане Стрибе, — прошелестів ледь чутно голос служки.

Юнак запопадливо поспішив виконувати наказ господаря. Узявши все в оберемок, поніс поперед себе до

* Елемент гуцульського чоловічого одягу. Невелика чоловіча шкіряна сумка для дрібних речей, яку носили через плече. У ній зберігали гроші та найцінніші речі.

низьких, ледь помітних дверей на першому поверсі, відчинив їх якимсь дивом, хоч руки були зайняті, і розчинився всередині хати.

Знявши капелюха та плаща, чоловік наче скинув із рамен роки. Світло-русяве волосся надто коротко підстрижене, далеко не так, як зазвичай заведено в тутешньому краї. Чоловік провів по ньому рукою й сам до себе всміхнувся. У Яровороті Стриба й досі вважали за чужинця, хоч жив він тут не одну сотню літ. Звичка робити все не по-тутешньому тішила його самолюбство, а ще більше розважала пристрасна реакція інших на цю поведінку. Сюди, крім особливостей надто запальної вдачі, належала й манера вдягати не традиційні для місцевих довгі туніки за коліна, а звичайні короткі полотняні сорочки, підперезані широкими шкіряними ремнями. І сорочка, і ремінь були оздоблені дивними химерними узорами. Прикраси — то справа рук Стрибової дружини, Птахи, яка принесла зразки візерунків із краю Чотирьох Сонць. Звісно, мову тих оберегів у Яровороті не вміли читати, а хто й умів, здебільшого мовчав про своє знання й намагався не чіплятись до Стриба. Один із таких «знавців», здається Дуж, вибовкав якось, що то страшні символи, з отих на межі Темного та Світлого, де навіть напівтон має неабияке значення, і, борони Боже, пробувати повторити той взір — невеличка помилка і... Дуж тут несподівано вмовкав, і кожен домислював своє, зазвичай найгірше. Бо всі знають, що коли стояти між двома світами, то легко перехилитися не на той бік. А тримати рівновагу? Ой, то навіть не всім Безсмертним до снаги.

Стриб знову сам до себе всміхнувся. Наче й розумні люди його односельці, від народження живуть поруч із мудрими Безсмертними, спілкуються з ними, у Храм

ходять, освічені, а забобонів — хоч греблю гати... І щодо темряви теж. Темряву в Яровороті, у краї, де цілодобово й цілорічно день, вважали чимось майже табуйованим. Навіть трохи унікальним. Бо де ж її тут стрінеш? Хіба в глибокому льосі чи пивниці або в лякалках для дітей. До всього «зворотний бік світла» вважали майже забороненим у городищі. Ніхто вголос не смів навіть бовкнути «темрява», так і казали «зворотний бік світла». Тутешні вірили, що саме нагадування про темряву може її прикликати. Стриб любив дратувати тим словом односельців. Безсмертні на цю бравату не дуже зважали. А от смертних вона кидала в трепетний жах. Вони Стриба побоювалися. Бо він спокійно говорив про темряву, любив пофілософствувати про її особливості та «світлий бік». Щорічні герці-«перебалачки» на Добровільних Вічах Безсмертних та Смертних на Коляду завжди збирали дуже багато людей. Спеціально приїжджали гості з-за Забутого Озера, з поселення Хижих Вурдалаків, зі Світу Білих Вовкунів, Чотирьох Сонць, Світу Безконечного Океану, з-за Калинової гори й так далі. Учитель Посолонь здебільшого мовчав, коли сходилися на Вічевому Майдані його учні, щоб позмагатися в «перебалакуванні». Це була «бійка» думок двох непримирених опонентів — Стриба та Птахи. О, так! Та сама Птаха, Стрибова друга половинка. Як уживаються поряд вогонь та вода — для всіх і досі таємниця. Суперечки цих двох та їхньої раті тривали не один день. Здавалося, вони могли сперечатися від одних уродин Сонця до наступних, і то часу не вистачить, а дійство те завше супроводжувалося різними дивацтвами зі зброярні Безсмертних. Учитель Посолонь припиняв суперечки на найцікавішому: угору летіла жменя вареного в меді жита. Зерна вкладалися в орнамент, у якому добре

проглядалося зображення кола, рівно розділеного на дві частини. Ще не було такого, щоб якийсь бік переважав. Варене коливо долівець не падало, якимось воно встигало випаруватися в повітрі.

Стриб наостанок незмінно казав:

— Ніхто не знає, яка зі сторін саме те для чоловіка. Пішли, Птахо, додому, там добалакаємо, — зазвичай згорда, переводячи погляд із натовпу в небо й щоразу уникаючи зазирати в очі Вчителя. Той знав, здається, про зухвальця набагато більше, аніж Стрибові хотілося.

Ох, як тоді кортіло кожному довідатися, про що ті двоє «добалакають» удома! У відповідь досить-таки сердита Птаха гостро відказувала коханому:

— Навіть дурень знає, що найтемніша ніч перед світанком. Сподіваюсь, що рано чи пізно, Стрибе, і у твоїй голіві зійде Сонце. Я ж не годна його запалити.

Гордовитий, трішки манірний Стриб та його кохана Птаха завжди здавалися саме отим поєднанням непоєднуваного. Однак коли Стриб дивився на Птаху, в очах його таки світало: не було там звично темної ночі, а сходило Сонце.

Темноволоса, зеленоока, завжди щира й привітна Птаха, хоч і мала статус Безсмертної, не робила різниці між собою та звичайними людьми. Лікувала недужих і травмами, і добрим словом. Не володіла вона, як Стриб, силою погляду, не вміла зупиняти хмари чи наганяти вітри, однак руки мала чарівні: від найменшого її дотику і биль втікав, і наче Сонце всередині вже, здається, мрущего знову загорялося — і це подовжувало вік людині. Птаха легко створювала обереги-заслони, перед якими недуга відступала. Так, люди помирали не тільки від хворі, а й від старості. І тоді смерть Птаха робила лагідною, та

й приходила та завше уві сні. Стриба дивувало таке загравання дружини зі смертю: він не вповні розумів, для чого рятувати приречених. Однак Птаха так не вважала.

— Усі ми однаково діти Божі, — відповідала гостро на Стрибові дорікання. — Бо все у світі взаємопов'язане: і рух Сонця, і смерть людини, і народження смертної людини, і народження Безсмертного. І наш змішаний світ — один із безлічі! Кому я це пояснюю, наймудрішому серед найдурніших?! Невже? О, Свароже! Наш світ так влаштований, що поруч живуть і Безсмертні, і звичайні люди. І ми потрібні одне одному. А твої теревені про так звану вищість Безсмертних — пиха. Бо навіть наш світ — один із порогів між двома вимірами. Не вершина. Ми — лишень воротарі. Брамники, якщо тобі так більше до вподоби!

Птаха скептично махала рукою. Затівати чергову суперечку не варт, однаково кожен зостанеться при своїй думці. Птаха зі співмешкання смертних та Безсмертних не робила аніякої проблеми. Проте, правду кажучи, вона була чи не єдиним винятком серед Безсмертних.

Так, у Явороті панують свої закони, і щоб бодай говорити супроти них, слід мати неабияку сміливість... Вона в Стриба була, Птаха натомість мала іншу відвагу, ще дужчу від Стрибової, — перечити коханому. Учитель знав: поки поруч зі Стрибом Птаха, темний бік чоловіка ніколи не візьме гору над світлим, хоча всі віддали, з якого світу явився Стриб — зі Світу Безконечної Ночі, зі світу Темного. І привело його сюди не бажання стати ліпшим, мудрішим, справедливішим, не бажання прислужитися світлим силам. Хоча... Певне, і вони теж, якщо це синоніми до слова «кохання».

Авжеж, Стриб завжди дратував сусідів, навіть у дрібничках. Навіть ота його надто коротка зачіска... «Сила

духу в довгому волоссі», — стверджує один із неписаних законів Яворорота. А для Стриба це виклик Світу Сонячної Брами. Мовляв, я не такий, як ви!

Правда, зачіска зовсім не псувала чоловіка. З-під густих брів темно-карі очі дивилися оцінювально, навіть трішки з крижаним спокоєм; губи, узяті в тонку смужку, ніколи не видавали його настрою. Бо була то не посмішка й не вищир.

Така небезпечна суворість трохи напружувала, особливо чоловіків. Щодо жінок — інша справа. Жінки люблять небезпечних чоловіків. І Стриб про це знав. Та кохав він, попри все, лагідну й привітну Птаху, трішки надміру занурену в себе, іноді надто печальну, іноді надто веселу.

Інколи вони втомлювалися від постійних поборювань між буревієм та веселкою, і тоді Стриб брав лук, вірного слугу Остапа і йшов на полювання, тобто «на лови вітру». От і сьогодні він повертався з тих ловів, утомлений, майже щасливий та усміхнений, бо таки засумував за смарагдовим небом своєї Птахи.

Поволі зійшов на другий поверх дубовими сходами. Ті жалібно порипували під його твердою ногою. Та Стриб не встиг навіть узятися за клямку дверей. До неї була прив'язана срібна нитка. На її кінці теліпався сірий аркуш паперу. Чоловік шарпнув несильно за аркуш. Нитка обірвалася майже миттєво, на мить задзвенівши, мов тятива лука. Але то була не нитка, а павутинка.

— Ну, як завжди, Птахо, вишукано, у твоєму стилі. Навіть у дріб'язковості силкуєшся вразити. Вважай, що вразила! О, батьку Свароже, які ці жінки передбачувані, навіть Безсмертні! Любовне послання, невже? — вдавано сердито буркнув чоловік.

Стриб з усмішкою на вустах розгорнув папірець. Очевидно, чергове віршоване зізнання в коханні. Лист був писаний фіалковими чорнилами. Буква «У» хизувалася на папері своєю вищістю. Так писала тільки одна людина — Птаха. Він не помилився. Після кількох століть спільного життя ніяк не заспокоїться. Чого ще хотіти для щастя — досконалість Птахи та заздрощі і друзів, і ворогів. Авжеж, краса, розум, сила й мудрість в одній жінці — чи не забагато! Однак та досконалість Птахи часто-густо лякала, і тоді він утікав, шукаючи чогось буденного, простішого, доступнішого, чогось такого, щоб не спалювало, не вигризало до решти. І досконалість може вбивати. Тому траплялися періодичні інтрижки: це були навіть не зради, а так, утечі від божественності, а може, то він сам вишукував собі виправдовування. Кохана Птаха, хвала небесам, ні про що не здогадувалася. Чи, може, просто вдавала? А хай би так, вона ж у нього мудра жінка, тож має відчувати: йому з нею так само нелегко, як і їй з ним.

Стриб розгорнув аркуш і став уважно читати. Що цього разу вигадала його Пані Досконалість?